

Representantforslag 15 S

(2009–2010)

fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Harald T. Nesvik og Christian Tybring-Gjedde

Dokument 8:15 S (2009–2010)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein, Harald T. Nesvik og Christian Tybring-Gjedde om forenklinger i rapportering, skjemaer og regelverk for næringslivet

Til Stortinget

Bakgrunn

Rapporteringskrav, skjemaer og regelverk er tyngende for næringslivet. Forslagsstillerne ønsker generelt enklere regelverk og å lette rapporteringsbyrdene, slik at næringslivet kan fokusere på sine primær oppgaver. Dette forslaget ønsker å se på noen konkrete forenklingstiltak, blant annet skissert av Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening (NARF) og Norges Hovedorganisasjon (NHO). Ulnø og generelle krav om forenkling og reduksjon av antall skjemaer fører sjelden til resultater.

Nærings- og handelsdepartementet utarbeidet i 2008 en kartlegging av næringslivets administrative kostnader ved etterlevelse av regelverk knyttet til ulike områder under de forskjellige departementer. For Finansdepartementets ansvarsområde sin del var dette knyttet til direkte og indirekte skatt, samt statistikk og en egen rapport for etterlevelse av finansmarkedsregelverket. Forslagsstillerne vil i det følgende fokusere på den førstnevnte rapporten, som er relevant for flest bedrifter.

Sist Riksrevisjonen gjennomgikk området, var i Dokument 3:10 (2004–2005) – Riksrevisjonens undersøkelse av regelverksforenkling og reduksjon av skjemabelastning for næringslivet. Rapporten avdekket marginal reduksjon i skjemabelastningen, økt regelbelastning og for generelle forenklingsmål uten tilstrekkelig gjennomslagskraft i forvaltningen. Til-

standen må antas ikke å være stort bedre i dag, og Nærings- og handelsdepartementets handlingsplan "Tid til nyskaping og produksjon" blir for lite ambisiøs, særlig under Finansdepartementets område.

Administrative byrder

Rapporten utarbeidet av Nærings- og handelsdepartementet i 2008 "Kartlegging av administrative kostnader ved etterlevelse av regelverk knyttet til direkte og indirekte skatt samt statistikk" anslo at de samlede administrative kostnadene utgjør 4,3 mrd. kroner årlig. 3,6 mrd. kroner knyttet seg til direkte skatt, 660 mill. kroner knyttet seg til indirekte skatt og 70 mill. kroner til statistikk. 98,7 prosent av kostnadene er knyttet til administrative krav som er av nasjonal opprinnelse. Kun en minimal andel kan henføres til EU-regulering m.m.).

Forslagsstillerne er av den oppfatning at de store ressursene som går med til skatterapportering, taler for et enklere skattesystem. Lignings-ABC 2008/09 er på over 300 sider, og det sier seg selv at korrekt etterlevelse er krevende for næringsliv og folk flest. Et betydelig enklere skattesystem ligger med dagens politiske landskap sannsynligvis noe frem i tid, og forslagsstillerne tar i dette forslaget ikke til orde for en total omlegging, men vurderer snarere forenklinger i eksisterende regelverk som flere politiske partier burde kunne enes om som et første skritt mot et enklere system.

Forenkling der det monner

Rapporten lister opp de ti mest kostnadskrevende regelverkene å etterleve. Ikke uventet topper direkte skatt listen, og tilordnes 70 prosent av samlede etterlevelseskostnader. Den konkrete loven kostnadene knytter seg til, er lov om ligningsforvaltning. Nummer to er tollovens forskrift av 15. desember 1967 nr.

8962 som tilordnes 15 prosent av kostnadene. Deretter kommer folketrygdloven som nummer tre, med 5 prosent av kostnadene. De resterende 6 regelverkene på topp 10-listen utgjør til sammen bare 5 prosent av totale kostnader.

Rapporten lister også opp en topp 10-liste over kostnadskrevenende informasjonskrav å etterleve for næringslivet. Søknad om innførsel av varer etter tolloven topper listen med 14 prosent av etterlevels-kostnadene, eller 610 mill. kroner. Som nummer to kommer plikt for foretak til å levere næringsoppgave 2, deretter skjema for spesifikasjon av forskjeller mellom skatt og regnskap og lønns- og trekkoppgave.

Enklere skatteregler

På skatteområdet er det en rekke regler som er vanskelige å forholde seg til for næringslivet, samtidig som skattemyndighetene farer frem med hard hånd. NARF antar at de mest fordyrende områdene knytter seg til fradragsrett for representasjonskostnader, fradragsrett for kontingenter, skattefrihet for renter på tilgodehavende, ikke fradragsrett for renter på restskatt, beregningen av inntektstillegg for privat kjøring av næringsbil og periodiseringsforskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig behandling.

Representasjonskostnader

Ifølge skatteloven § 6-21 er representasjonskostnader ikke fradragsberettigede, men det er gitt omfattende unntak dersom visse betingelser er oppfylt, som maksimalbeløp per person og at det ikke kan nyttes vin eller brennevin til maten. Dersom én av betingelsene brytes, som at én bestiller vin til maten, blir bespisningen i sin helhet avskåret fra skattefradrag. Mange av disse forutsetningene er utidsmessige og kompliserer etterfølgelsen av regelverket.

Forslagsstillerne er av den oppfatning at representasjon bør være fradragsberettiget opp til et visst beløp, uten spesifikke betingelser.

Kontingenter

Skatteloven §§ 6-18 til 6-20 inneholder kompliserte regler knyttet til begrensning i fradragsrett for kontingenter. Dette er arbeidskrevende å følge opp. En forenkling er å innføre fullt fradrag for kontingenter, eventuelt at det innføres en samlet beløpsgrense. Provenyet av et fullt fradrag er forespurgt Finansdepartementet i spørsmål 54 fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe til statsbudsjettet for 2010, og Finansdepartementet opplyser at de ikke har tallgrunnlag for å beregne dette.

Bilbeskatning

Reglene innenfor området beskatning av privatbruk og angivelig privatbruk av arbeidsgivers bil er

kompliserte, og skattemyndighetenes praktisering av regelverket er rigid og passer dårlig med bedriftenes hverdag. Fremskrittspartiet fremmet forslag om dette, jf. Dokument nr. 8:136 (2007–2008), Innst. S. nr. 46 (2008–2009). Forslagsstillerne gjentar ikke forslaget med begrunnelse i detalj, men noen av forslagene er verdt å ta opp igjen her.

Periodiseringsforskjeller mellom skatte- og regnskapsmessig behandling

Spesifikasjon av skatte- og regnskapsmessige forskjeller er arbeidskrevende, og reglene burde gjennomgås med tanke på forenkling. Vurderingen av varerlager burde samkjøres, men ukuransvurderinger kan likevel holdes utenfor.

Sjablongvurderingen for skattemessig fradrag for tap på kundefordringer burde fjernes da den neppe har vesentlig betydning.

Næringsoppgaven

Næringsoppgaven oppleves som krevende å fylle ut av mange bedrifter, og det kan argumenteres for at årsregnskapet isteden kunne legges ved selvangivelsen. Både rapportering for statistikkformål og andre skattemessige vurderingsregler i forhold til regnskapet krever imidlertid utfylling av oppgaven. En bedre samkjøring av skattemessige og regnskapsmessige vurderings- og periodiseringsregler ville imidlertid kunne lette byrden. Dette ville også skape mindre behov for skjemaet for spesifikasjon av forskjeller.

Næringsoppgave 1 er et alternativ til næringsoppgave 2 for næringsdrivende med begrenset regnskapsplikt. Utgangspunktet for oppgaven var forenkling, men den fremstår ofte som en byrde da balansen må settes opp etter skattemessige samleverdier som ikke reflekterer reelle forhold. Denne oppstillingen er lite egnet for økonomisk styring for bedriften eller søknad om lån mv. Forenklingstiltak kunne være å fjerne næringsoppgave 1 til fordel for bruk av næringsoppgave 2.

Næringsoppgavens side 4 for fordeling av personinntekt på næringer er i mange tilfeller komplisert. NARF tar til orde for at man isteden kan levere en oppgave per næring istedenfor at regnskaper fra forskjellige næringer må slås sammen til én, for så å splitte virksomhetsinntektene per næring. Formålet er å beregne personinntekt per næring. Alternativt kan reglene om personinntekt endres, slik at man ser de ulike næringene under ett.

Enklere selvangivelse for selskapene

På første side i selvangivelsen er det tatt inn en rekke spørsmål. Det bør vurderes hvorvidt alle spørsmålene er nødvendige. Videre bør reglene for korreksjonsinntekt vurderes ettersom reglene er kompliser-

te og berører få skattytere. Reglene har først og fremst en periodiseringsvirkning.

Færre skjemaer i tilknytning til lønn

Finansdepartementet har iverksatt et lønnsprosjekt som dersom det gjennomføres, vil gjøre det mulig å endre lønnsrapporteringen slik at skatteetaten selv kan generere lønns- og trekkoppgaver. Dette vil kunne frita arbeidsgivere fullt og helt for innberetning av lønns- og trekkoppgaver, men eventuelt kreve at en kontroll av at skatteetatens rapporter er riktige. Årsoppgaven for arbeidsgiveravgift og terminoppgavene vil også bli overflødige. Skjemaet "Kontrolloppstilling over registrerte og innberettede beløp" burde heller kunne sendes skattemyndighetene på oppfordring.

Lønns- og trekkoppgaven

Rapporteringen i lønns- og trekkoppgaven inneholder mange koder. Her bør det tas en gjennomgang med sikte på å redusere antallet koder.

Skattemyndighetenes holdning

Mange næringsdrivende har inntrykk av at ligningsmyndighetenes holdning er at næringsdrivende er kjeltringer inntil det motsatte er bevist. Iveren etter å drive inn skatt later ofte til å overskygge hvorvidt skatten er korrekt fastsatt fra ligningsmyndighetenes side. Ligningsmyndighetene er oftest i en sterk maktposisjon i forhold til skattyter, korrigering av feil i etterkant er det i mange tilfeller liten vilje til, og arbeidet er tilsynelatende sterkt nedprioritert, med de likviditetsulemper dette medfører for skattyter.

Forslagsstillerne har kjennskap til en rekke hendelser der ligningsmyndighetene har laget store vansker for skattyter, på tynt funderte antakelser, og som med all sannsynlighet ikke stemmer med virkeligheten. Føljetongen i Aftenposten om Hans Norum med siste artikkel 4. oktober 2009 er et eksempel på hvordan en skattyter som har forsøkt å drive næring, ikke skal behandles.

Forslagsstillerne mener ligningsmyndighetene bør gå i seg selv og se på muligheter for forbedringer. Forslagsstillerne minner om at ligningsmyndighetene er en offentlig serviceorganisasjon finansiert av skattyterne, som skal veilede og bistå skattytere slik at skatten fastsettes riktig. Ligningsmyndighetene skal ikke være, eller oppleves som, en fiendtlig innstilt motpart.

Toll

Fortollingssystemet tilordnes en betydelig del av regelverk og skjemabyrden for næringsdrivende. En betydelig forenkling kunne bestå i at man ikke plikter å fylle ut varedeklarasjoner for hver inn- eller utførsel, men går over til terminvise deklarasjoner.

Representanter fra Fremskrittspartiet har tidligere fremmet et representantforslag med sikte på forenkling rundt systemet for innførselsmerverdiavgift i næringslivet, jf. Dokument nr. 8:57 (2004–2005), Innst. S. nr. 190 (2004–2005). Systemet som eksisterer per i dag, innebærer at man ved innførsel må beregne merverdiavgift på den importerte varen, som siden den kommer fra utlandet, ikke er fakturert med norsk merverdiavgift. Deretter får man det samme beløpet godskrevet på neste avgiftsoppgjør. Dette er et nullsumspill, og skaper store ekstrabyrder for både næringslivet og det offentlige. En uavhengig rapport utarbeidet av revisjonsfirmaet KPMG i 2005 beregnet at det offentlige ville spare 100 mill. kroner, og næringslivet 230 mill. kroner.

Tollvesenet utarbeidet senere en rapport som anslo en mye lavere besparelse, men etatens inhabilitet i spørsmålet gjør denne rapporten lite troverdig.

Stortingsbehandlingen munnet ut i et mindretallsforslag om å se på en ordning med såkalt snudd avregning slik at næringsdrivende slipper å betale innførselsmerverdiavgift. Det er god grunn til å vurdere en slik løsning på nytt.

Statistikkrapportering

Statistikkområdet er beheftet med langt lavere rapporteringskostnader enn direkte og indirekte skatt. Likevel trekkes det ofte frem av næringslivet som irriterende rapporteringskrav til det offentlige. Mange undersøkelser er dessuten ikke relevante. Rapporten utarbeidet av Nærings- og handelsdepartementet avdekket at FoU-undersøkelsen ble sendt til en rekke bedrifter som ikke har FoU-virksomhet.

Mange skjemaer inneholder også en rekke irrelevante spørsmål. Her kunne innrapporteringsskjemaene vært tilrettelagt for statistikkrapportering, slik at bedriftene ikke hver gang må gå igjennom listen med irrelevante spørsmål for driften.

Det mest kostnadskrevene informasjonskravet er plikten til å rapportere om utenrikshandel. En lemping av byrden kunne vært å erstatte kvartalsvis statistikkrapportering for utenrikshandel via IDUN med årlig statistikkrapportering.

Noen krav er også tyngende fordi de sammenfaller med travle perioder i bedrifters hverdag, som årsoppgjør. Eksempel på dette er rapportering av lønnsstatistikk som er lagt til begynnelsen av januar. Et enkelt grep ville være å flytte denne til slutten av januar. Videre kunne mange opplysninger som bedriftene plikter å rapportere i særskilte skjema, vært hentet direkte fra næringsoppgaven.

Oppbevaring av regnskapsmateriale

Næringsdrivende plikter å oppbevare regnskapsmateriale i 10 år etter bokføringsloven § 13 andre ledd. NARF og NHO har i samarbeid gjennomført en undersøkelse som viste at i bare 10 prosent av de be-

driftene skatteetaten kontrollerer ble regnskapene kontrollert mer enn 5 år tilbake i tid. I bare 1 prosent av bedriftene avdekkes feil i materiale eldre enn 5 år. En reduksjon i oppbevaringstiden fra 10 til 5 år ble av NARF beregnet til å gi bedriftene en besparelse på 260 mill. kroner i 2008.

Hendelsesbetinget innrapportering istedenfor aksjonærregisteroppgaven

Aksjonærregisteret har til formål å holde oversikt over aksjonærene i norske aksjeselskap 31. desember hvert år. I tillegg skal det gi aksjonærene oppgave over formue, inntekt og skjermingsfradrag etter skattesystemet. NARF har tatt til orde for hendelsesbetinget innrapportering av aksjonæropplysninger, slik at innrapporteringen skjer når det skjer endringer i aksjekapitalen, aksjonærmassen, mv.

En slik rapportering vil være effektiv da den innebærer å melde inn informasjonen samtidig som den også må registreres av selskapet selv. Eventuelt kan også aksjonærregisteret erstatte aksjeeierboken slik at man oppnår ytterligere forenklingseffekt.

Forslag

Med bakgrunn i forestående avsnitt fremmes følgende

forslag:

Skatt

1. Stortinget ber Regjeringen vurdere enklere rutiner for å logge seg på Altinn slik at daglig leder eller styreleder ikke nødvendigvis må signere.
2. Stortinget ber Regjeringen vurdere fjerning av skjemaet om beregning av korreksjonsinntekt med tilhørende regler.
3. Stortinget ber Regjeringen legge frem for Stortinget en vurdering av hendelsesbetinget innrapportering på lønnsområdet for skattetrekk, påleggstrekk og arbeidsgiveravgift, herunder i hvilken grad dette innebærer forenklinger for næringslivet.
4. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at representasjon er skattemessig fradragsberettiget opp til et passende beløp rundt dagens nivå og at ingen betingelser avskjærer fradragsretten.
5. Stortinget ber Regjeringen åpne for fullt skattemessig fradrag for alle kontingenter med relevans for virksomheten, eventuelt med et beløpsmessig tak.
6. Stortinget ber Regjeringen gjennomgå reglene i skatteloven med sikte på å redusere vurderingsforskjeller i forhold til regnskapsmessige vurderinger.

7. Stortinget ber Regjeringen samkjøre skattemessig vurdering av varelager med regnskapsmessig vurdering, dog slik at ukuransvurdering holdes utenfor.
8. Stortinget ber Regjeringen fjerne det sjablongmessige fradraget for tap på kundefordringer.
9. Stortinget ber Regjeringen gjennomgå antallet koder i lønns- og trekkoppgaven med sikte på å redusere antallet koder.
10. Stortinget ber Regjeringen gjennomføre lønnsprosjektet med sikte på å redusere omfanget av skjemaer, slik at skatteetaten genererer lønns- og trekkoppgaver selv og at dette skjemaet samt årsoppgave for arbeidsgiveravgift, terminoppgaver for arbeidsgiveravgift og skattetrekk og kontrolloppstilling over registrerte og innberettede beløp kan fjernes.
11. Stortinget ber Regjeringen vurdere å fjerne næringsoppgave 1 som alternativ til fordel for næringsoppgave 2.
12. Stortinget ber Regjeringen se på enklere og bedre løsninger for side 4 i næringsoppgaven for fordeling av personinntekt på næringer.
13. Stortinget ber Regjeringen sørge for en holdningsendring hos ligningsmyndighetene, slik at de blir mer forståelsesfulle og serviceinnstilt overfor skattyter.

Toll

14. Stortinget ber Regjeringen begrense næringslivets rapportering til tollvesenet ved at man ikke plikter å fylle ut varedeklarasjoner for hver inn- eller utførsel, men går over til terminvise deklarasjoner.
15. Stortinget ber Regjeringen innføre en ordning med såkalt snudd avregning slik at næringsdrivende slipper å betale innførselsmerverdiavgift.

Statistikkrapportering

16. Stortinget ber Regjeringen tilrettelegge innrapporteringsskjemaene for statistikkrapportering slik at bedriftene ikke hver gang må gå igjennom listen med irrelevante spørsmål for driften.
17. Stortinget ber Regjeringen erstatte kvartalsvis statistikkrapportering for utenrikshandel via IDUN med årlig statistikkrapportering.
18. Stortinget ber Regjeringen flytte fristen for rapportering av lønnsstatistikk fra begynnelsen av januar til slutten av januar.
19. Stortinget ber Regjeringen sørge for systemer som gjør at bedriftene slipper å levere strukturstatistikk ved at opplysningene isteden hentes fra næringsoppgaven.

Annet

20. Stortinget ber Regjeringen innarbeide hendelsesstyrt rapportering for aksjonærregisteroppgaven.

21. Stortinget ber Regjeringen redusere oppbevaringsplikten for regnskapsmateriale fra 10 til 5 år.

4. november 2009

